

Op zoek naar beloning, of op de vlucht voor stress: Verschillende kwetsbaarheden en wegen naar verslavingsgedrag

Gepubliceerd: 25-09-2007 Laatste bijgewerkt: 08-05-2024

Het bestuderen van beloningsgevoeligheid, punishment sensitivity, stress reactiviteit, omgaan met verslavingsgerelateerde informatie en habit formation bij twee groepen alcoholverslaafden en twee groepen gokverslaafden. Zowel bij de alcohol als bij...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving nog niet gestart
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, met invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON31339

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Beloning en stress in verslavingsgedrag

Aandoening

- Overige aandoening
- Psychiatrische stoornissen NEG

Synoniemen aandoening

alcoholafhankelijkheid/alcoholverslaving en pathologisch gokken/gokverslaving

Aandoening

middelenafhankelijkheid (alcohol)

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Academisch Medisch Centrum

Overige ondersteuning: Veni grant (NWO-ZonMW)

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: alcoholafhankelijkheid, beloningsgevoeligheid, pathologisch gokken, stress reactiviteit

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Uitkomstmaten zijn persoonlijkheidskenmerken, gedragsmatige scores, bloeddruk, cortisol niveaus, hartslagreactiviteit en hersenactiviteit. Daarnaast zal genotypisch gekeken worden naar dopamine polymorfismes en glucocorticoid polymorfismes.

Secundaire uitkomstmaten

niet van toepassing.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Van uit recente verslavingsonderzoeken zijn er aanwijzingen dat de mate van beloningsgevoeligheid en gevoeligheid voor negatieve gebeurtenissen (punishment sensitivity) in verslaafdegroepen afwijkend zijn. Fenotypische indicatoren van beloningsgevoeligheid, punishment sensitivity en stressgevoeligheid, zoals vragenlijsten, lijken echter op veel gebieden te overlappen en is het lastig om beloningsgevoeligheid en punishment sensitivity uit elkaar te halen. Gebaseerd op deze bevindingen is gesuggereerd dat dit onderscheid gemaakt moet worden op het endophenotypische niveau (bijv. hartslagreactiviteit, hersenactiviteit, bij beloningen en verlies) en op het genotypische niveau (bijv. bestudering van dopamine polymorfismen). Op deze manier kunnen de verschillende psychobiologische paden naar verslavingsgedrag blootgelegd worden en kan behandeling aansluiten bij de causaliteit van de stoornis. Recent

psychobiologisch onderzoek gericht op het vinden van paden naar verslavingsgedrag suggereren dat tijdens het ontstaan van verslavingsgedrag verschillende paden aangesproken worden. In eerste instantie speelt vooral het beloningssysteem in de hersenen een rol. Later wordt een tweede mechanisme aangedaan waardoor er een attentional bias voor verslavingsgerelateerde stimuli ontstaat. In latere stadiums van verslavingen zou het verslavingsgedrag minder voortkomen uit beloningsgerichtheid maar uit een sterk ontwikkelde gewoonte (habit formation). Doordat recente studies naar alcohol en gokverslavingen voornamelijk klinische groepen bestuderen waarin de ernst van de verslaving vaak ernstiger en meer chronisch blijkt dan in groepen die geen klinische hulp zoeken, is nog onduidelijk in hoeverre dit soort groepen etiologisch van elkaar verschillen en welke neurobiologische paden verandert zijn.

Doel van het onderzoek

Het bestuderen van beloningsgevoeligheid, punishment sensitivity, stress reactiviteit, omgaan met verslavingsgerelateerde informatie en habit formation bij twee groepen alcoholverslaafden en twee groepen gokverslaafden. Zowel bij de alcohol als bij de gokverslaafden wordt een groep ernstige verslaafden die klinische hulp hebben gezocht (klinische groepen) vergeleken met groepen die minder ernstig verslaafd zijn en geen klinische hulp hebben gezocht (probleem groepen). Door zowel ernstige als minder ernstig verslaafden te selecteren kan duidelijk worden welke aspecten in een minder ernstige optreden van verslavingsgedrag aangedaan zijn en welke kenmerken specifiek zijn voor mensen die ernstiger verslavingsgedrag vertonen en hulp zoeken voor hun verslaving.

Onderzoeksopzet

De proefpersonen vullen vragenlijsten in, gestandaardiseerde diagnostische interviews worden afgenomen, en fysiologisch onderzoek wordt gedaan (hartslag, bloeddruk en cortisol niveau via speeksel). Verder wordt een functionele MRI scan gemaakt en 15ml bloed afgenomen voor genetische bepalingen.

Inschatting van belasting en risico

Dit onderzoek vereist een totale tijdsinspanning van 6 uur van de deelnemer (waarvan een onderzoek aan het onderzoekscentrum van 4 uur, een maximale pre-screening van 1 uur, en twee vervolginterviews van elk een half uur) en is afgezien van eenmaal bloed afname van 15ml niet invasief. Van het ondergaan van functionele MRI scans zijn er geen nadelige gevolgen bekend. De nieuwe kennis die dit onderzoek zal genereren op het gebied van verslavingen, en het verloop van verslaving, achten wij van groot belang. Dit omdat deze studie zich richt op factoren die het verloop van verslaving beïnvloeden en hierdoor inzichten kunnen worden verkregen voor het ontwikkelen van nieuwe behandelingen van verslavingen.

Contactpersonen

Publiek

Academisch Medisch Centrum

Meibergdreef 5
1105 AZ Amsterdam
NL

Wetenschappelijk

Academisch Medisch Centrum

Meibergdreef 5
1105 AZ Amsterdam
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Deelnemers in de problematisch alcoholgebruik groep moeten voldoen aan 1-3 DSM-IV criteria voor alcoholmisbruik en/of alcoholafhankelijkheid (CIDI sectie J). Proefpersonen behorend in de klinische alcohol afhankelijkheidsgroep moeten aan 3 of meer van de alcoholafhankelijkheid criteria van de DSM-IV voldoen.

De probleem gokkers moeten voldoen aan 1 tot 3 van de 9 pathologisch gokken criteria van de DSM-IV (vastgesteld door DIS sectie T).

De klinisch pathologische casinogokkers voldoen aan 5 of meer criteria van de DSM-IV

criteria voor pathologisch gokken (vastgesteld door DIS sectie T).

De controle groep scoort negatief op alle DSM-IV criteria voor middelenafhankelijkheid of pathologisch gokken (afgezien van nicotine afhankelijkheid).

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Proefpersonen worden uitgesloten wanneer zij (vastgesteld middels CIDI en/of DIS interview) lijden aan, of een geschiedenis hebben van: bipolaire stoornis, psychose/wanen, een neurologische aandoening (CVA, bewusteloosheid > 30 minuten, coma), gehospitaliseerd zijn voor psychische aandoeningen, manische episodes, obsessief compulsieve stoornis, ADHD (klinische diagnose volgens DIS), een IQ lager dan 85, of Nederlands niet als primaire taal spreken. In de controle groep is middelenafhankelijkheid of pathologisch gokken een exclusie criterium (behalve nicotine). Mannen in de controle groep en in de pathologische gokgroep worden geëxcludeerd wanneer zij meer dan 21 glazen alcohol drinken, en bij vrouwen ligt het exclusie criterium bij meer dan 15 glazen alcohol per week.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, met invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geneesmiddel
Doel:	Algemeen wetenschappelijk

Deelname

Nederland	
Status:	Werving nog niet gestart
(Verwachte) startdatum:	01-09-2007
Aantal proefpersonen:	160
Type:	Verwachte startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Soort:

Eerste indiening

Toetsingscommissie:

METC Amsterdam UMC

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL18521.018.07